

## **“ Visbestand in de Scheldemeander Eine de Ster Noord en Zuid anno 2026 “**

### **1. Inleiding**

In het Vlaamse Gewest bevinden zich in elke provincie diverse stilstaande wateren en enkele beken. Deze wateren hebben een belangrijke functie voor de openbare visserij.

Het Agentschap voor Natuur en Bos (ANB) is verantwoordelijk voor het visstandbeheer in deze wateren.

Voor 2024 heeft het ANB aan ATKB opdracht gegeven voor het uitvoeren van een visstandonderzoek in de wateren Scheldemeander Eine de Ster Noord en Scheldemeander Eine de Ster Zuid in de provincie Oost-Vlaanderen.

De Scheldemeander Eine de Ster Noord en Zuid zijn gelegen in Oost-Vlaanderen nabij het plaatsje Eine. Zowel het noordelijke deel als het zuidelijke deel van het water heeft een oppervlakte van 1,3 ha.

De waterdiepte in het noordelijke deel is gemiddeld 1-1,5 meter en in het zuidelijke deel is dit gemiddeld 0,5-1 meter.

In Scheldemeander Eine de Ster Noord is een hoge bedekking van submerse vegetatie aanwezig. In Scheldemeander Eine de Ster Zuid is geen submerse vegetatie aanwezig.

Er is een duiker aanwezig welke bij voldoende hoog waterpeil beide meanders met elkaar verbindt.

Het vorige visserijkundig onderzoek door ATKB is uitgevoerd in 2018 (Mies & Van Giels, 2019).

[ Zie: BRON/Referentie in de bijlage ]

### **2. Visbestand**

#### Ecologische gilden

Naast de vissoortsaamenstelling, zijn de aangetroffen vissoorten op haar beurt weer ingedeeld in ecologische groepen (gilden). De ecologische groepen zijn samengesteld op basis van verschillende geografische zones in de rivier (Noble & Cowx, 2002).

#### *Eurytope soorten (Eury)*

Deze vissoorten komen voor over een breed traject van milieugradiënten. Alle stadia van deze vissoorten komen zowel in stilstaand als stromend water voor en kunnen in vrijwel elk type zoetwater overleven. Tot deze groep behoren de meest voorkomende soorten.

### *Limnofiele soorten (Li)*

Deze vissoorten zijn in alle levensstadia gebonden aan stilstaand water met een rijke begroeiing. Deze soorten zijn voornamelijk de begeleidende soorten van de brasemzone. Snoek is daar een uitzondering op en komt ook voor in klein stromend water met waterplanten of andere schuilgelegenheden.

### *Rheofiele vissoorten (Rh)*

Deze vissoorten zijn in alle of sommige levensstadia gebonden aan stromend water. Het water moet in verbinding staan met een beek, de rivier of de zee. Deze vissoorten zoeken in de paaitijd stromend water op, maar verblijven als volwassen vis veelal in stilstaand water.

## **A. Scheldemeander Eine de Ster Noord**

De bemonsteringen in de Scheldemeander Eine de Ster Noord zijn uitgevoerd op 4 november 2024. In totaal zijn drie locaties bemonsterd.

### 1) Vissoortensamenstelling

In de Scheldemeander Eine de Ster Noord zijn tijdens de bemonstering 10 vissoorten aangetroffen.

Van de tien soorten behoren zes soorten tot het eurytope gilde, namelijk aal, baars, blankvoorn, gibel, karper en pos.

Daarnaast zijn drie limnofiele soorten aangetroffen. Dit zijn rietvoorn, vetje en zeelt. Graskarper is de enige exoot die aangetroffen is.

Tijdens de bemonsteringen is eveneens gelet op de aanwezigheid van kreeften en/of krabben. Deze zijn niet aangetroffen.

### Vergelijking met een eerder visstandonderzoek

In Tabel 9 in bijlage is een overzicht gegeven van de soortensamenstelling in 2018 en 2024 (Mies & Van Giels, 2019).

In 2024 zijn er tien vissoorten gevangen.

In 2018 zijn ook tien soorten aangetroffen.

Tijdens de bemonstering in 2024 zijn blankvoorn, pos en graskarper voor het eerst aangetroffen in Scheldemeander Eine de Ster Noord. Dit is opvallend, aangezien de gevangen vissen meerjarig zijn. Het is echter niet uit te sluiten dat een deel van deze vissen onlangs daar is uitgezet. In de nabijgelegen Boven-Schelde is in 2020 een waterkwaliteitsprobleem opgetreden, hetgeen mogelijk een trigger is geweest van hengelaars om de vis te redden middels overzetting naar de meanders.

Brasem, snoek en bittervoorn zijn in 2024 niet aangetroffen, terwijl deze vissoorten wel tijdens de bemonsteringen in 2018 zijn aangetroffen. In 2018 zijn van deze soorten enkele exemplaren gevangen. Daarom zal deels het al dan niet aantreffen van minder voorkomende soorten voor een deel berusten op toeval. Daarnaast is het al dan niet voorkomen van een bepaalde soort habitat- of milieu gerelateerd. Zo is een soort als bittervoorn voor de voortplanting afhankelijk van de aanwezigheid van de zoetwatermossel.

## 2) Omvang van het visbestand

In Tabel 2 en Tabel 3 in bijlage is de geschatte omvang van het visbestand in de Scheldemeander Eine de Ster Noord weergegeven in kilogram en aantallen per hectare.

De omvang van het visbestand is geschat op 2.421,7 kg/ha en 5.118 stuks/ha.

De geraamde visbiomassa bestaat met name uit karper (72%), gevolgd door zeelt (16%). De overige vissoorten hebben gezamenlijk een biomassa van 12%.

Op basis van aantallen bestaat het visbestand voornamelijk uit vetje (64%), gevolgd door rietvoorn en zeelt (beide 7%) en baars, blankvoorn en karper (alle drie 5%).

### Vergelijking met een eerder visstandonderzoek

In Tabel 10 in bijlage is een overzicht gegeven van de geraamde bestanden van de meest voorkomende soorten in 2018 (Mies & Van Giels, 2019) en 2024.

Op basis van biomassa is het visbestand in 2024 met 2.421,7 kg/ha fors hoger geraamd dan in 2018 (280,4 kg/ha).

Op basis van aantallen is het visbestand in 2024 met 5.118 stuks/ha juist lager geraamd dan in 2018 (12.546 stuks/ha). Met name het bestand van karper is in 2024 met 1.737,5 kg/ha fors hoger geraamd dan in 2018 (66,2 kg/ha). Dit heeft te maken met dat in 2018 één grote karper is gevangen en in 2024 zijn tien grote karpers gevangen.

Doordat de Scheldemeander Eine de Ster Noord een klein water is, heeft de vangst van deze grote karpers grote invloed op de raming van het visbestand en is dit overschat. Daarnaast is in 2020 een grote vuilvracht door de Boven-Schelde getrokken. Vermoedelijk hebben hengelaars op eigen initiatief vissen uit de Schelde geschept en in de meanders over geplaatst. Dit zou, voor een deel, de hogere raming van karper kunnen verklaren (ANB, 2025).

Ook het bestand van aal, graskarper en zeelt is in 2024 fors hoger geraamd. Giebel is daarentegen in 2018 met 138,1 kg/ha hoger geraamd dan in 2024 (1,8 kg/ha). Ook hier ging het voornamelijk om een relatief beperkt aantal grotere exemplaren, welke in 2024 niet meer gevangen zijn.

Tijdens de bemonstering in 2024 is het grootste deel van de vissen in het open water met de puls gevangen (85%). Slechts een klein deel is met de elektrobemonsteringen gevangen wat mogelijk betekent dat er al sprake was van winterclustering.

## **B. Scheldemeander Eine de Ster Zuid**

De bemonsteringen in de Scheldemeander Eine de Ster Zuid zijn uitgevoerd op 4 november 2024. In totaal zijn drie locaties bemonsterd.

### **1) Vissoortensamenstelling**

In de Scheldemeander Eine de Ster Zuid zijn tijdens de bemonstering slechts 4 vissoorten aangetroffen.

Van deze vier soorten behoren twee soorten tot het eurytope gilde, namelijk baars en pos. Daarnaast zijn twee limnofiele soorten aangetroffen. Dit zijn rietvoorn en zeelt. Er zijn geen uitheemse vissoorten aangetroffen.

Tijdens de bemonsteringen is eveneens gelet op de aanwezigheid van kreeften en/of krabben, maar deze zijn niet aangetroffen.

### **Vergelijking met een eerder visstandonderzoek**

In Tabel 12 in bijlage is een overzicht gegeven van de soortensamenstelling in 2018 en 2024 (Mies & Van Giels, 2019).

Met vier soorten is het aantal soorten in 2024 fors lager dan in 2018. In 2018 zijn elf soorten aangetroffen.

Tijdens de bemonstering in 2024 is pos voor het eerst aangetroffen in Scheldemeander Eine de Ster Zuid. Aal, blankvoorn, brasem, gibel, karper, snoek, bittervoorn en vetje zijn in 2024 niet aangetroffen, terwijl deze vissoorten wel tijdens de bemonsteringen in 2018 zijn aangetroffen. Deels zal het al dan niet aantreffen van minder voorkomende soorten berusten op toeval. Mogelijk is er ook sprake van verstoring in het water.

Pos is een pionierssoort en is in 2024 aanwezig.

In 2018 is 2% submerse vegetatie aangetroffen. Dit is een erg lage bedekking en verklaart ook niet waarom gibel, snoek, bittervoorn en vetje (plantminnende soorten) in 2018 wel zijn aangetroffen en in 2024 niet.

### **2) Omvang van het visbestand**

In Tabel 4 en Tabel 5 [ zie: in bijlage ] is de geschatte omvang van het visbestand in de Scheldemeander Eine de Ster Zuid weergegeven in kilogram en aantallen per hectare. De omvang van het visbestand is geschat op 6,0 kg/ha en 546 stuks/ha.

De geraamde visbiomassa bestaat met name uit zeelt (35%) en pos (34%), gevolgd door baars (25%) en rietvoorn (6%).

Op basis van aantallen bestaat het visbestand voornamelijk uit pos (67%), gevolgd door baars (20%), rietvoorn (7%) en zeelt (5%).

### Vergelijking met een eerder visstandonderzoek

In Tabel 13 in bijlage is een overzicht gegeven van de geraamde bestanden van de meest voorkomende soorten in 2018 (Mies & Van Giels, 2019) en 2024.

Op basis van biomassa is het visbestand in 2024 met 6,0 kg/ha fors lager geraamd dan in 2018 (433,3 kg/ha). Ook op basis van aantallen is het visbestand lager geraamd in 2024 met 546 stuks/ha dan in 2018 (963 stuks/ha).

In 2018 zijn vijf grote karpers gevangen, waardoor het bestand van karper geraamd wordt op 372,5 kg/ha.

In 2024 zijn geen karpers gevangen. In 2024 zijn slechts vier soorten gevangen met beperkt bestand.

Wolvertem, juni 2026

VERBEIREN Marc

## **BRON/Referentie**

### **ONDERZOEK NAAR HET VISBESTAND IN ENKELE STILSTAANDE WATEREN IN HET VLAAMSE GEWEST IN 2024 - PERCEEL 2 – PVC OOST-VLAANDEREN**

|                     |                                                                                                                   |
|---------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Kenmerk:            | 20240495/rap03                                                                                                    |
| Status rapport:     | Definitief                                                                                                        |
| Versie:             | 1                                                                                                                 |
| Datum:              | 1 juli 2025                                                                                                       |
| Auteur:             | Bsc. G. Bronkhorst                                                                                                |
| Kwaliteitscontrole: | P.Rutjes                                                                                                          |
| Opdrachtgever:      | Agentschap voor Natuur en Bos<br>Provincie Oost-Vlaanderen<br>Koningin Maria Hendrikaplein 70 bus 73<br>9000 Gent |
| Contactpersoon      | dhr. A. Dillen                                                                                                    |

## **TABEL 9**

Optelsom in 2024 is 10 vissoorten.

**Tabel 9** Soortsaamenstelling in de Scheldemeander Eine de Ster - noord in 2018 en 2024. x=aangetroffen, -=niet aangetroffen.

| Gilde         | Vissoort    | 2018      | 2024      |
|---------------|-------------|-----------|-----------|
| Eurytoop      | Aal         | x         | x         |
|               | Baars       | x         | x         |
|               | Blankvoorn  | -         | x         |
|               | Brasem      | x         | -         |
|               | Giebel      | x         | x         |
|               | Karper      | x         | x         |
|               | Snoek       | x         | -         |
|               | Pos         | -         | x         |
| Limnofiel     | Bittervoorn | x         | -         |
|               | Rietvoorn   | x         | x         |
|               | Vetje       | x         | x         |
|               | Zeelt       | x         | x         |
| Exoot         | Graskarper  | -         | x         |
| <b>Totaal</b> |             | <b>10</b> | <b>11</b> |

\*= exclusief hybride

## **TABEL 2**

**Tabel 2** Raming van het visbestand in de Scheldemeander Eine de Ster - noord (kg/ha) in 2024.

| Gilde            | Vissoort   | Totaal                          | 0+          | >0+-15       | 16-25        | 26-40        | >=41           |
|------------------|------------|---------------------------------|-------------|--------------|--------------|--------------|----------------|
| Eurytoop         | Aal        | 94,4                            | -           | -            | -            | 1,8          | 92,7           |
|                  | Baars      | 7,4                             | 1,1         | 1,6          | 4,6          | -            | -              |
|                  | Blankvoorn | 29,0                            | -           | -            | 29,0         | -            | -              |
|                  | Giebel     | 1,8                             | -           | 1,8          | -            | -            | -              |
|                  | Karper     | 1.737,5                         | 1,3         | -            | -            | -            | 1.736,2        |
|                  | Pos        | 0,1                             | 0,1         | -            | -            | -            | -              |
| Limnofiel        | Rietvoorn  | 8,9                             | 0,2         | 0,9          | 7,8          | -            | -              |
|                  | Vetje      | 1,1                             | 0,1         | 1,1          | -            | -            | -              |
|                  | Zeelt      | 391,7                           | 0,2         | 2,5          | -            | 57,4         | 331,6          |
| Exoot            | Graskarper | 149,8                           | -           | -            | -            | -            | 149,8          |
| <b>Subtotaal</b> |            | <b>2.421,7</b>                  | <b>3,0</b>  | <b>7,8</b>   | <b>41,4</b>  | <b>59,2</b>  | <b>2.310,3</b> |
|                  |            | ecologische indeling voor snoek |             |              |              |              |                |
|                  |            | <b>Totaal</b>                   | <b>0-15</b> | <b>16-35</b> | <b>36-44</b> | <b>45-54</b> | <b>&gt;54</b>  |
| <b>Totaal</b>    |            | <b>2.421,7</b>                  |             |              |              |              |                |

0,0 = <0,05 kg/ha; - = niet aangetroffen

TABEL 3

Tabel 3 Raming van het visbestand in de Scheldemeander Eine de Ster - noord (stuks/ha) in 2024.

| Gilde     | Vissoort   | Totaal                          | 0+   | >0+-15 | 16-25 | 26-40 | >=41 |
|-----------|------------|---------------------------------|------|--------|-------|-------|------|
| Eurytoop  | Aal        | 211                             | -    | -      | -     | 30    | 181  |
|           | Baars      | 267                             | 151  | 43     | 73    | -     | -    |
|           | Blankvoorn | 271                             | -    | -      | 271   | -     | -    |
|           | Giebel     | 30                              | -    | 30     | -     | -     | -    |
|           | Karper     | 267                             | 26   | -      | -     | -     | 241  |
|           | Pos        | 13                              | 13   | -      | -     | -     | -    |
| Limnofiel | Rietvoorn  | 379                             | 198  | 90     | 90    | -     | -    |
|           | Vetje      | 3.281                           | 452  | 2.829  | -     | -     | -    |
|           | Zeelt      | 370                             | 56   | 73     | -     | 60    | 181  |
| Exoot     | Graskarper | 30                              | -    | -      | -     | -     | 30   |
| Subtotaal |            | 5.118                           | 896  | 3.065  | 434   | 90    | 632  |
|           |            | ecologische indeling voor snoek |      |        |       |       |      |
|           |            | Totaal                          | 0-15 | 16-35  | 36-44 | 45-54 | >54  |
| Totaal    |            | 5.118                           |      |        |       |       |      |

0 = <0,5 stuks/ha; - = niet aangetroffen

TABEL 10

Tabel 10 Verschil in het visbestand (kg/ha) van de meest dominante soorten in 2018 en 2024.

| Vissoort   | 2018  | 2024    |
|------------|-------|---------|
| Aal        | 8,5   | 94,4    |
| Brasem     | 19,8  | -       |
| Giebel     | 138,1 | 1,8     |
| Graskarper | -     | 149,8   |
| Karper     | 66,2  | 1737,5  |
| Zeelt      | 33,6  | 391,7   |
| Overig     | 14,1  | 46,5    |
| Totaal     | 280,4 | 2.421,7 |



## **TABEL 12**

**Tabel 12** Soortsaamenstelling in de Scheldemeander Eine de Ster - zuid in 2018 en 2024 x=aangetroffen, -=niet aangetroffen.

| Gilde     | Vissoort    | 2018 | 2024 |
|-----------|-------------|------|------|
| Eurytoop  | Aal         | x    | -    |
|           | Baars       | x    | x    |
|           | Blankvoorn  | x    | -    |
|           | Brasem      | x    | -    |
|           | Giebel      | x    | -    |
|           | Karper      | x    | -    |
|           | Snoek       | x    | -    |
|           | Pos         | -    | x    |
|           |             |      |      |
| Limnofiel | Bittervoorn | x    | -    |
|           | Rietvoorn   | x    | x    |
|           | Vetje       | x    | -    |
|           | Zeelt       | x    | x    |
| Totaal    |             | 11   | 4    |

\*= exclusief hybride

## **TABEL 4**

**Tabel 4** Raming van het visbestand in de Scheldemeander Eine de Ster - zuid (kg/ha) in 2024.

| Gilde     | Vissoort  | Totaal                          | 0+   | >0+-15 | 16-25 | 26-40 | >=41 |
|-----------|-----------|---------------------------------|------|--------|-------|-------|------|
| Eurytoop  | Baars     | 1,5                             | 0,5  | -      | 1,0   | -     | -    |
|           | Pos       | 2,1                             | 1,7  | 0,4    | -     | -     | -    |
| Limnofiel | Rietvoorn | 0,4                             | 0,0  | 0,3    | -     | -     | -    |
|           | Zeelt     | 2,1                             | -    | -      | 2,1   | -     | -    |
| Subtotaal |           | 6,0                             | 2,2  | 0,7    | 3,1   | -     | -    |
|           |           | ecologische indeling voor snoek |      |        |       |       |      |
|           |           | Totaal                          | 0-15 | 16-35  | 36-44 | 45-54 | >54  |
| Totaal    |           | 6,0                             |      |        |       |       |      |

0,0 = <0,05 kg/ha; - = niet aangetroffen

## **TABEL 5**

**Tabel 5** Raming van het visbestand in de Scheldemeander Eine de Ster - zuid (stuks/ha) in 2024.

| Gilde     | Vissoort  | Totaal                          | 0+   | >0+-15 | 16-25 | 26-40 | >=41 |
|-----------|-----------|---------------------------------|------|--------|-------|-------|------|
| Eurytoop  | Baars     | 110                             | 97   | -      | 14    | -     | -    |
|           | Pos       | 368                             | 348  | 20     | -     | -     | -    |
| Limnofiel | Rietvoorn | 41                              | 14   | 27     | -     | -     | -    |
|           | Zeelt     | 27                              | -    | -      | 27    | -     | -    |
| Subtotaal |           | 546                             | 458  | 47     | 41    | -     | -    |
|           |           | ecologische indeling voor snoek |      |        |       |       |      |
|           |           | Totaal                          | 0-15 | 16-35  | 36-44 | 45-54 | >54  |
| Totaal    |           | 546                             |      |        |       |       |      |

0 = <0,5 stuks/ha; - = niet aangetroffen

## **TABEL 13**

**Tabel 13** *Verskil in het visbestand (kg/ha) van de meest dominante soorten in 2018 en 2024.*

| Vissoort | 2018  | 2024 |
|----------|-------|------|
| Baars    | 1,7   | 1,5  |
| Pos      | -     | 2,1  |
| Giebel   | 22,0  | -    |
| Karper   | 372,5 | -    |
| Zeelt    | 21,4  | 2,1  |
| Overig   | 15,7  | 0,4  |
| Totaal   | 433,3 | 6,0  |